09/04/2023

Η Κυριακή των Βαΐων – «Ωσαννά εν τοις υψίστοις, ευλογημένος ο ερχόμενος»

/ Επικαιρότητα

Η Εκκλησία μας τιμά σήμερα την ανάμνηση της θριαμβικής εισόδου του Ιησού Χριστού στα Ιεροσόλυμα. Η Κυριακή των Βαΐων, ή Κυριακή του Λαζάρου, ή Κυριακή Βαϊοφόρος σηματοδοτεί ουσιαστική την έναρξη της Μεγάλης Εβδομάδας ή της Εβδομάδας των Παθών.

- **γράφει η Δέσποινα Σωτηρίου**

Η παραπάνω ανάμνηση τιμάται ιδιαίτερα με εξέχουσα υμνολογία και μεγαλοπρεπή λειτουργία, στο τέλος της οποίας διανέμονται βάγια που έχουν προηγουμένως ευλογηθεί κατά την ακολουθία του όρθρου.

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος α’.

Τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἤγειρας τὸν Λάζαρον Χριστὲ ὁ Θεός· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς οἱ παῖδες, τὰ τῆς νίκης σύμβολα φέροντες, σοὶ τῷ νικητῇ τοῦ θανάτου βοῶμεν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Ἕτερον Ἀπολυτίκιον

Ἦχος δ’.

Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ Βαπτίσματος, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἠξιώθημεν τῇ Ἀναστάσει σου, καὶ ἀνυμνοῦντες κράζομεν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Κοντάκιον

Ἦχος πλ. β’.

Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ, τῷ πώλῳ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐποχούμενος, Χριστὲ ὁ Θεός, τῶν Ἀγγέλων τὴν αἴνεσιν, καὶ τῶν παίδων ἀνύμνησιν, προσεδέξω βοώντων σοι· Εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος, τὸν Ἀδὰμ ἀνακαλέσασθαι.

Ὁ Οἶκος

Ἐπειδὴ Ἅδην ἔδησας ἀθάνατε, καὶ θάνατον ἐνέκρωσας, καὶ Κόσμον ἀνέστησας, βαΐοις τὰ νήπια ἀνευφήμουν σε Χριστέ, ὡς νικητὴν κραυγάζοντά σοι σήμερον. Ὡσαννὰ τῷ Υἱῷ Δαυΐδ· οὐκέτι γάρ φησι, σφαγήσονται βρέφη διὰ τὸ βρέφος Μαριάμ, ἀλλ’ ὑπὲρ πάντων νηπίων καὶ πρεσβυτῶν, μόνος σταυροῦσαι, οὐκέτι καθ’ ἡμῶν χωρήσει τὸ ξίφος· ἡ σὴ γὰρ πλευρὰ νυγήσεται λόγχῃ· ὅθεν ἀγαλλόμενοι φαμέν· Εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος, τὸν Ἀδὰμ ἀνακαλέσασθαι.

Μεγαλυνάριον

Ἐπὶ πώλου ὄνου εἰς τὴν Σιών, εἰσῆλθες Σωτήρ μου, ὑπὸ παίδων καὶ τῶν βρεφῶν, αἰνούμενος Λόγε, τὸ Ὡσαννὰ βοώντων, εὐλογητὸς ὁ ἥκων, σῶσαι τὸν ἄνθρωπον

Ο λαός υποδέχεται με λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια τον Κύριο και Θεό μας, ο οποίος καθήμενος σε ένα πουλάρι όνου, γέννημα υποζυγίου, εισέρχεται στην πόλη των Ιεροσολύμων για τελευταία φορά με την συνοδεία των μαθητών του, «προ έξ ημερών του Πάσχα ». Τον υποδέχονται ως βασιλιά και θριαμβευτή, στρώνοντας στους δρόμους τα ενδύματά τους και κλαδιά των φοινίκων, τα οποία είναι σύμβολα νίκης. Τον προϋπαντούν σαν ζωοποιό και νικητή του θανάτου, τον προσκυνούσαν, τον προέπεμπαν ψάλλοντας «ωσαννά στον υιό του Δαβίδ, ωσαννά εν τοις υψίστοις ».

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος με αφορμή την εορτή αυτή αναφέρει «Ήδη της δεσποτικής πανηγύρεως προλάμπει τα χαρίσματα, ήδη της πανευφήμου εορτής προτρέχει τα μηνύματα, ήδη της καθολικής αναστάσεως αρραβώνα δεξάμενος Λάζαρος τω κυρίω συνανάκειται, ήδη της δωρεάς το μυστήριον τους τω βαπτίσματι προστρέχοντας ευωδιάζει, ήδη ο πιστεύσας λαός εις υπάντησιν τω κυρίω προσδραμών βοά λέγων, καθώς αρτίως ήκουες· Ωσαννά εν τοις υψίστοις, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι κυρίου, βασιλεύς του Ισραήλ. Ευλογημένος ο ερχόμενος, ο αεί ερχόμενος και ων μεθ’ ημών και έξω των πιστών μηδαμώς γινόμενος ».

Γιατί τρώμε ψάρι;

Σύμφωνα με τους Ευαγγελιστές, οι Ιουδαίοι τον υποδέχθηκαν κρατώντας Βάϊα ή βάγια (κλάδους φοινίκων) και απλώνοντας στο έδαφος τα φορέματά τους ζητωκραύγαζαν «Ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου». Και σε ανάμνηση της θριαμβευτικής εισόδου του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, όλοι οι ναοί στολίζονται με κλαδιά από βάγια ή άλλα νικητήρια φυτά, όπως δάφνη, ιτιά, μυρτιά και ελιά.

Ωστόσο, τη σημερινή ημέρα, παραδοσιακά, τρώμε ψάρι. Αλήθεια, γνωρίζετε γιατί τρώμε ψάρι, ενώ διανύουμε την περίοδο της νηστείας της Σαρακοστής;

Ας δούμε, παρακάτω, το λόγο:

Ο χαρμόσυνος χαρακτήρας της ημέρας αυτής οδήγησε στην καθιέρωση να τρώμε ψάρι, πριν εισέλθουμε στην αυστηρότατη νηστεία της Μεγάλης Εβδομάδας. Μάλιστα, υπήρχε και ένα παλιό τραγούδι, που έλεγε: «Βάγια, βάγια των βαγιών, τρώνε ψάρι και κολιό κι ως την άλλη Κυριακή με το κόκκινο αυγό»!

Επιπλέον, η θέση των Αποστολικών Διαταγών είναι χαρακτηριστική. «Μετά από αυτές (δηλαδή τις εορτές των Χριστουγέννων και των Θεοφανίων) να τηρείται η νηστεία της Τεσσαρακοστής, η οποία περιλαμβάνει ανάμνηση της ζωής του Κυρίου και της νομοθεσίας. Να κρατιέται αυτή η νηστεία πριν από το Πάσχα, αρχίζοντας από τη Δευτέρα και συμπληρουμένη την Παρασκευή. Μετά από αυτές, αφού σταματήσετε τη νηστεία, να αρχίζετε την αγία εβδομάδα του Πάσχα, νηστεύοντες κατ’ αυτήν όλοι με φόβο…».

Όπως εξηγούν, αυτό σημαίνει ότι αυτή που τελειώνει είναι η νηστεία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και αυτή που αρχίζει είναι η νηστεία της Μεγάλης Εβδομάδας. Επομένως, η εορτή της Κυριακής των Βαΐων βρίσκεται ανάμεσα σε δύο νηστείες. Τέλος, ενώ στη διάρκεια της Σαρακοστής δεν τρώμε ψάρι – με εξαίρεση την ημέρα του Ευαγγελισμού – είθισται την Κυριακή των Βαϊων να καταλύουμε τη νηστεία, λόγω της σπουδαιότητας της ημέρας, αφού θεωρείται Δεσποτική γιορτή.